

ORDNA & VÅRDA

Nr 3. 2021

MEDLEMSTIDNING FÖRENINGSSARKIVEN I STOCKHOLMS LÄN

Varför ska vi arkivera?

Frågan är bra att ställa när ni ska inspirera era medlemmar till att börja tänka "arkiv". Jag börjar nästan alltid mina utbildningar inom arkiv med den frågan för det är via en fråga som vi med automatik påbörjar en tankeprocess. Det är inte alltid lätt att motivera sina kollegor eller kamrater till att tänka i arkivbanorna som faktiskt betyder lite mer än att bara "samla och spara" gamla dokument, foton och saker av olika slag som uppkommer i verksamheten.

Det är egentligen först när vi kan besvara frågan "varför ska vi arkivera?" som vi kan börja kika på verksamhetens syfte att arkivera, syftet med ett föreningsarkiv. Det krävs både lite list men även ett pedagogiskt upplägg för att få sina medlemmar att bli nyfikna, intres-

serade och engagerande. Det kan skrivas en hel akademisk upphandling om detta men jag ska med en kort text ge en liten vägledning hur ni kan tänka när ni pratar arkiv.

Det finns tre gyllene regler vi kan utgå ifrån som kan ge oss viss vägledning när vi ska besvara frågan "

varför ska vi arkivera?"

Vi skapar ett arkiv för att; 1. Det är ett lagkrav. 2. Det är viktigt för vårt fortsatta arbete. 3. Det är ur ett kulturhistoriskt perspektiv viktigt.

Ett lagkrav betyder för en handling att de uppkommer i en kontext där innehållet är så viktigt eller känsligt att det måste skyddas av en lag som reglerar om den ska gallras, bevaras eller kanske hanteras på ett särskilt sätt. Myndigheter styrs mycket av detta men sedan den 25 maj 2018 har även andra verksamheter på olika områden att förhålla sig till EU's förordning GDPR gällande hantering av personuppgifter. Det handlar alltså om att skydda den enskilda individen. Det här betyder att medlemsregister måste skyddas från obehöriga men även att foton med ansiktsgenkännande måste godkännas av medlemmar. Vad som visas och skrivs i sociala medier i föreningen har inte heller lika fritt spelrum som tidigare. Gallring som sker löpande kanske också är av stor vikt för att medlemmar ska känna sig trygga.

En förening bygger på att aktiva och inaktiva medlemmar på olika sätt bidrar till föreningens existens.

Bild: Edvard Persson under inspelningen av Jens Månsson i Amerika (1947). Den för sin tid populära s.k. resefilmen spelades in i USA och Persson gjorde även turné i de amerikanska svenskbygderna samtidigt. Källa: Svensk Filmdatabas.

Då och Nu för framtiden!

Det var namnet på den utställning som har pågått i Vallentuna Kulturhus hela sommaren (6 juni - 11 september). Det var en utställning som handlade om vad som finns i våra arkiv. Som bekant så finns det ju tre arkiv här i Vallentuna: Kommunarkivet (som finns i alla kommuner), Bildarkivet (som finns i många kommuner) och Folkrörelsearkivet eller motsvarande (som finns i ett fåtal kommuner i Stockholms län).

delar, en för varje arkiv. Mia var ju utställningsansvarig och ville ha en viss samordning mellan oss Tre arkiv men vi ville ju också verkligen visa vad som finns i vårt arkiv så det blev en huggsexa om vad som vi skulle visa. Som invigningstalare på vår utställning tänkte vi att **riksarkivarien Karin Åström Iko** skulle vara.

Men sen kom ju coronapandemin och satte en käpp i hjulet för vårt arbete. Det blev helt stopp. Ingen visste när och hur arbetet skulle fortsätta och när utställningen kunde visas. Men Mia och vi andra fortsatte vårt arbete men utan personliga kontakter mellan oss och våren 2021 såg vi en utväg att visa

Här ses hela utställningen.

såg till att varje del hade ett likartat utseende med vissa delar som knöt ihop utställningen med temat **Vad? Var? och Hur?** "Hur?" för vår del var vad vi gjorde för att få fler att lämna in sina arkiv till oss, hur vi ordnade med utbildning mm. Varje arkiv ville ju visa vad som var unikt för just det arkivet. Bildarkivet visade bl a bilder från 1800-talet som visade hur folklivet såg ut då. Kommunarkivet hade en almanacka från år 1816 till år 1851 (två decimeter tjock) utöver allt annat som de visade.

Vad gäller Folkrörelsearkivet så ville vi bl a visa hur vi blev till. Efter ett långt förarbete beslöt i Kommunstyrelsen 1973 "att ställa erforderligt utrymme till Kulturnämndens förfogande för arkivering av föreningshandlingar" och det blev grunden till Folkrörelsearkivet som bildades 1989. Vi ville på utställningen visa vad vi har i vårt arkiv genom att besökarna kunde se dels hur vi har indelat vårt arkiv: i t ex religiösa-, nykterhets-, idrottsföreningar, gårdsarkiv m fl, totalt 12 grupper där varje grupp hade en pärm på utställningen. I varje pärm kunde man sedan se vilka organisationer som har sina arkiv bevarade i vårt arkiv. Om "min" förening saknas - vad gör jag då? tänkte vi att besökarna skulle tänka och börja leta efter var "min" förening har sitt arkiv bevarat eller har det försvunnit. Totalt kunde 179 organisationers arkiv i rubrikform ses i

Forts. nästa sida

I taket syns namnet på alla 179 arkiv som VFA bevarar.

Men det har varit en lång resa att komma till utställningens öppnande. Det var våren 2019 som kommunens **utställningsproducent Mia Ståhl Broborg** kontaktade oss med en förfrågan om hur vi såg på en gemensam utställning till sommaren 2020 i Kulturhuset med oss tre arkiv som utställare. Vi svarade omedelbart ja. Utställningen skulle visas i Kulturhusets stora utställningslokal som skulle indelas i tre

utställningen för en begränsad skara i taget under sommaren 2021 helt enligt FHM:s riktlinjer. Ånyo kontaktade vi **Karin** med en ny förfrågan om att vara invigningstalare och den 6 juni i år öppnade hon äntligen vår utställning Då och nu för framtiden.

Lokalen som vi höll till i var som sagt indelad i tre delar men öppen för genomgång till övriga delar. Mia

Välkommen till höstens medlemsträffar!

Samtliga äger rum på Stadsarkivet kl. 17-18.30. Information om lokal läggs upp på vår hemsida.

23/9

Frågepanel med FSL:s styrelse

Träffa hela styrelsen och ställ frågor om stort som smått som rör arkivering, dokumenthantering och föreningen. Styrelsen, som presenterades i nummer 2 - 2021, besitter en bred kompetens och kommer tillsammans besvara era frågor.

Forts. från sid. 2

pärmarna. Det är föreningarna som äger sina arkiv och de är bara bevarade hos oss. Vill ni se hela arkivet måste ni kontakta respektive förening. På en utställningsvägg fanns bl a en TV-skärm där besökarna kunde hitta svar på en del frågor genom att trycka på en knapp, exempelvis hur man lämnar in ett föreningsarkiv dvs hur gör man och när är arkivet öppet, hur räddar man sitt

Forts. från sid. 1

Medlemsregister talar om antal, roller, aktiva, inaktiva, betalande och vilka som förtjänar extra uppmärksamhet som lång trogen medlem. Foton, film och olika dokument visar på vad föreningen sysslar med och kan göra sammanställningar av händelser och medlemsantal över tid. Handlingarna som alstras i föreningen bör hållas ordnat och förvaras säkert så att lagrum (GDPR) kan efterlevas och för att föreningen genom sina verksamhetsberättelser kan söka bidrag och locka fler medlemmar för fortsatt existens men det besvarar inte frågan om "syftet" med ett föreningsarkiv.

Det är främst ur det kulturhistoriska perspektivet som vi finner syftet att skapa, arbeta löpande och informera om föreningsarkivet. När vi pratar om kulturhistoriskt viktiga

Vi välkomnar även frågor inkomna i förväg så vi får lite mer tid på oss att ta fram så bra svar som möjligt.

21/10

Samtal om Arkivregister Stockholms Län (ASL)

ASL står inför omfattande uppdateringar. Vi bjuder in alla intresserade till samtal kring databasens fortsatta utveckling och vill ta del av synpunkter från arkivinstitutioner, registrerare och användare.

föreningsarkiv, hur många Hembygdsföreningar vi har m fl. Åtta knappar fanns att trycka på med frågor att få svar på.

Ja det fanns mycket att ta del av på vår del av utställningen men där fanns både stolar och bord på plats om man ville titta lite mer på det som fanns på väggarna och i våra pärmar. Det är vår förhoppning att många av vallentunaborna tog sig

arkiv kan vi dela upp dem på olika nivåer. Regionalt, nationellt och globalt.

Regionalt kan ert föreningsarkiv vara viktigt för den enskilde personen, familjen, släkten eller för hembygden. Dess information kan användas i studiesyfte, släktforskning eller för media och turism. Nationellt kan ett föreningsarkiv vara en del av ett nätverk och där forskning med geografiska jämförelser kan vara av stor vikt. Globalt kan ett föreningsarkiv ses som möjligheten till att studera olika förutsättningar, utveckling eller kanske upprättelse av något slag.

Ett tips är även att ni målar upp en bild av hur TV-tablån skulle se ut om det inte fanns några arkiv att hämta fakta ifrån, inspiration eller historiskt korrekt material. Tablån skulle bli väldigt tråkig, inga doku-

5/11 Bilder och CC-licenser

Välkommen till ett föredrag om lagar och regler gällande fotografi.

Elisabeth Boogh, styrelseledamot i FSL och insamlingsstrateg på Stockholms läns museum, berättar om var och vad man får lov att fotografera. Det blir också lite information om hur man ska tänka kring upphovsrätt, Creative Commons-licenser och om vad som gäller kring att lägga upp bilder på sociala medier. (Föreläsning 30 min med efterföljande frågestund).

en titt på var "min" förenings arkiv kan finnas. Likaså hoppas vi naturligtvis att fler kommuner tar ansvar för enskilda arkiv vilket är en kulturskatt och bör bevaras som en sådan! Och kanske gör en liknande utställning!

Text och foto: Nils-Bertil Nilsson

mentärer, historiska dramer, gamla filmer eller konserter, inga auktionsprogram eller möjligheten att få återse Edvard Persson i skånsk svart-vit miljö eller höra Bepes godnattsaga i färg. Vad trist det skulle vara!

Under hösten 2021 kommer FSL bjuda in till en frågepanel där ni som medlemmar har möjlighet att ställa frågor direkt till oss i styrelsen. Bered er med många frågor, stora som små, så ska vi försöka besvara dem så bra vi bara kan, men syftet med ert föreningsarkiv, det måste ni själva ta fram.

Lycka till!

*Therese Tedeblad,
stadsarkivarie Solna stadsarkiv &
ordförande FSL*

Arkivveckan - digitalt

I år äger Arkivveckan, AVEC rum digitalt och är tillgängligt för alla via YouTube. Vid sex tillfällen under året släpps ett antal seminarier på olika teman. Det här är ett unikt tillfälle att ta del av nyheter och fakta inom arkivvärlden som vi varmt vill rekommendera.

Under temat Kris och hot som visas från den 9/6 behandlas ämnen som cyberhot och klimatförändringar. För den enskilde kanske det känns svårt att påverka, men här ges tips på hur var och en med enkla medel och genom uppmärksamhet kan bidra till att de avvärjs. Seminariet Arkivet om 100 000 år ger verkligen perspektiv på långsiktigt bevarande.

Kommande teman är Informationsförvaltning (15/9), Förmedlande (17/11) och i vår Lagar och regler (9/2), Verklighetens exempel (6/4) och Framtiden (9/6).

Arkivveckan anordnas av SASS – Svenska arkiv i samverkan för synlighet. Seminarierna når du genom www.arkivveckan.se eller genom att söka på Arkivveckan digitalt på www.youtube.com.

Text: Malena Hofverberg

Länskällan – ett pilotprojekt

För dig som känner till och uppskattar Stockholmskällan kan det kännas positivt att det nu finns ett pilotprojekt vid namn *Länskällan*. Det drivs av Stockholms läns museum i samarbete med länets kommuner och andra aktörer. Sex kommuner; Täby, Norrtälje, Ekerö, Upplands-Bro, Nacka och Österåker är med i arbetsgruppen och FSL finns med i referensgruppen.

Målgruppen är högstadieselever och lärare men kan precis som med Stockholmskällan användas av alla som är intresserade av historia eller Stockholmsregionen. Under projekttiden är temat för innehållet "Industrialismens framväxt". Med hjälp av arkivhandlingar, bilder, filmer och ljudupptagningar är det tänkt att presentera länets kulturarv på ett pedagogiskt och lättillgängligt sätt.

Det blir intressant att följa utvecklingen av projektet som vi hoppas slår väl ut och blir ett permanent inslag.

Text: Malena Hofverberg

Länkar:

<https://stockholmslansmuseum.se/pilotprojektet-lanskallan/>

<https://stockholmskallan.stockholm.se>

2021

FSL följer folkhälsomyndighetens rekommendationer. Planerad verksamhet kan därför komma att ställas in eller genomföras digitalt. Aktuell information finns på fslarkiv.se.

SEPTEMBER

15 Kurs: Digitala bilder, kl. 13-16, Stadsarkivet

23 Medlemsträff: Frågepanel med FSL:s styrelse. Kl. 17-18.30, Stadsarkivet

OKTOBER

7 Kurs: Dokumenthantering, kl. 13-16, Stadsarkivet

16 Kurs: Analoga bilder, kl. 13-16, Stadsarkivet, Kungsklippan

21 Medlemsträff: Arkivregister Stockholms län, kl. 17-18.30, Stadsarkivet

NOVEMBER

13 Arkivens dag. Arrangemang annonseras på arkivensdag.nu

18 Kurs: Ordna ditt arkiv, kl. 17-20, Stallet, Herrgårdsvägen, västra Danderyd

25 Föreläsning: Bilder och CC-licenser, kl. 17.00, Stadsarkivet

Ordna & Vårda ges ut av Föreningsarkiven i Stockholms län, FSL, med stöd av Region Stockholm, Riksarkivet och Stockholms stad.

Org.nr 802400-1391 **Postadress** c/o Stockholms stadsarkiv, Box 22063, 104 22 Stockholm **Besöksadress** Kungsklippan 6. Tel 08-508 283 42

Hemsida www.fslarkiv.se **E-post** fsl@fslarkiv.se

Ansvarig utgivare Therese Tedeblad

Redaktionen Therese Tedeblad och Malena Hofverberg

Layout Hasse FotoSättare **Tryck** Adegraf AB.

Manusstopp Ordna & Vårda nr 4 2021 – 22 november 2021

